

EL CODI D'URGELL

L'Aurembiaix tenia molt clar allò que havia de fer. Sos pares, l'Ermengol i l'Elvira, l'havien alliçonada profusament i repetida per a situacions com aquella, i l'havien preparada per salvaguardar el seu honor i el dels seus, si anaven mal dades. Va ocultar el paper sota el seu cinyell, i donà instruccions a les dones que es trobaven en el recinte d'abillar-se amb els hàbits masculins que havien romàs a la sala de subministres, i de prendre'n també les armes sobrereres.

Va ordenar a totes les dones que es fessin ben visibles al voltant de tot el camí de ronda, la barbacana i les diverses torres, de manera que les seves siluetes fossin clares i evidents des de baix, d'extramurs.

Les seves armes i escuts lluïen com joies damunt la corona que era la magnífica muralla defensiva de la ciutat de Balaguer, la perla ocre del Segre. Les més belles joies de la ciutat, les seves dones, formoses com el castell, literalment brillant ben amunt, com les hi corresponia, al capdamunt de la ciutat. No està de més tampoc excusar l'absència dels homes, allunyats per socórrer en la defensa del bastió d'Àger, ofegat en setge.

Sembla que, gràcies a l'hàbil argúcia de les dones, la confusió que crea la distància i la perspectiva, més el contrallum que ofería el sol als soldats enemics que eren a la banda sud, tot conferint a les siluetes de les disfressades una certa aura èpica, i el rítmic i enèrgic repic amb que les dones batien les espases i altra ferralla contra les escuts, va ser prou per donar a l'enemic la necessària sensació de força defensiva i de dificultat perquè abandonés la idea d'atacar la ciutat, que semblava ben defesa gràcies a aquell ardit.

L'Aurembiaix baixà fins al pati d'armes, lliscà per una de les trapes que, ocultes sota feixos de palla, accedien al dèdal de passadissos soterranis que permetien escapar fins una arbreda rocallosa, 800 metres vers l'oest. Duent amb si les joies de la nissaga en un cistell, tapades amb branquillons d'olivera, i aquell document que no podia caure en mans enemigues de cap de les maneres, ja que hauria significat la pèrdua dels símbols de la seva noble estirp i, per extensió, de tot el seu poble. S'esmunyí convenientment.

Són abundants les gestes que qualifiquen la comtessa Aurembiaix com una dona amb un enginy i un caràcter avançats al seu temps. Per exemple, com quan a Toledo es va batre amb un fill-de-no-sé-què castellà que afirmava que l'acer forjat allà baix era el millor d'Europa. Amb tres estocades en tingué prou l'Aurembiaix per infligir sengles osques a la fulla de l'espasa castellana, així com a l'orgull del jove fanfarró, gràcies més a la seva fina tècnica que no pas a l'acer trempat entre els focs d'Almatà i la fredor del Segre.

O quan a Valladolid, cavalcant amb els nobles per la riera de La Encomienda, va salvar Fernando Ansúrez, fill del Senyor de Valladolid, tot enastant amb una fletxa la testa d'un emboscat que pretenia assaltar els nobles; encara avui en dia s'anomena la zona "La Flecha" en honor a la precisió d'Aurembiaix.

O com, amb les seves intrigues amatòries (a tall d'exemple, el tàctic Concubinat d'Agramunt), va mantenir a ratlla als cobejosos de Cabrera en els seus interessos sobre el Comtat.

A pesar de la seva prematura mort, fou una dona que, en pocs anys, va fer molt més per la seva terra i pels que van tenir la sort de conviure-hi que molts en una vida longeva...

Trist fet, la seva mort, quan tant tenia a donar a la seva ciutat.

En el seu testament, expressà la seva voluntat que el document revelador del parador de les joies de la família fos, per seguretat, dividit en quatre fragments, i aquests fossin ocultats en forats cecs en sengles bigues d'alzinera –símbol de força i resistència, idiosincràtics del seu poble- que, va insistir “repossessin sobre el front de ma nissaga”. Aquesta críptica ordre ha desconcertat estudiosos i caça-tresors ensems, al llarg dels segles.

La clau per trobar el document fragmentat que indica el lloc de Balaguer on la comtessa va amagar les joies familiars, present en els arxius històrics de la ciutat, diu:

“En alt, sobre ma senalla;

sobre el front del pare, en vol;

La bèstia negra, un en senyala;

De Cominges, a sinistra, al trespol”.

Finalment, un estudiós del tema, n’ha tret l’entrellat. Un entrellat que estava a plena vista; els balaguerins hi hem transitat per sota, incomptables vegades, sense sospitar-ne res; com diuen els anglesos *“The writing is on the wall”*: “està escrit a la paret”, és a dir, a plena vista de tothom (qui vulgui veure).

Els quatre enigmàtics versos es refereixen, en realitat, a les quatre bigues que sobresurten de la paret on es troba el mural dels nobles de la nostra ciutat (*“ma nissaga”*).

Cada biga es troba sobre un dels elements descrits en el poema: una, sobre el cistell -el mateix que ella utilitzà en fugir del setge amb les joies a dins- que reposa als seus peus; la segona, en suspensió sobre la testa del Comte Ermengol; la tercera és assenyalada pel musell del ca que amanyaga el Rei

Pere; finalment, l'última es troba damunt de l'espatlla esquerra de la Comtessa Cecília de Cominges.

El consell de la ciutat està ara estudiant la validesa de la documentació aportada pel diligent i afortunat arqueòleg i sembla que, en breu, es procedirà a desballestar el bigam de l'avantsala de la casa de la vila per tal d'avançar en la recerca del preuat tresor.

